

PLEMIČI IN KMETJE - TLAČANI

Kakšno je bilo življenje plemičev

Življenje na gradovih:

- gradnja na hribih, skalah, ob jezerih,
- zavarovan z jarkom in dvžnim mostom,
- v času nevarnosti zatočišče kmetov.

- bojevanje
- lov
- turnirji
- igre

BOJ
30 sek

Poroke

- sklenjene iz koristi,
- dogovor staršev v času otroštva
- dekleta pri 12 letih, fantje med 20 in 30 let.

Prehrana raznolika in obilna:

- meso, divjačina, kruh, zelenjava, suho sadje, pogače.
- krožnik: star kruh okrogle oblike.
- delitev jedi
- jedli so z rokami, pili vino ali pivo. Med večerjami in po njih so uživali v glasbi, plesnih in akrobatskih točkah.

Viteški dvoboj

Grajski prostori

prostori za
služinčad

dvorana za
srečanja

skladišča hrane,
orodja in orožja

Oblačila:
živahne barve
(svila, žamet,
krzno), verižice,
prstani, nakit iz
dragih kamnov.

SREDNJEVEŠKI
DNEVIV KAMNIKU

1-Moat; 2-Drawbridge; 3-Guardroom; 4-Latrine; 5-Armory; 6-Soldiers' quarters; 7-Kitchen garden;
8-Storerooms and servants' quarters; 9-Kitchen; 10-Great hall; 11-Chapel; 12-Sirel and lady's quarters; 13-Inner ward

kapela

kuhinja

spalnice,
plesna dvorana

hlevi za konje

klet z delavnicami

Bizantinsko cesarstvo Frankovska država 1000 – 1200 13. stoletje

POLOŽAJ KMETOV v fevdalizmu

Fevdalci so opuščali pridvorno posest zaradi povečanih stroškov in delili zemljo kmetom - kmet je moral dajati dajatve.

URBARIJ - knjiga, v kateri so bile zapisane podložniške dajatve in bremena.

VELIKA PRAVDA, tisto, kar je kmetija večinsko pridelala (žito, vino, živino...)

MALA PRAVDA, za potrebe grofove kuhinje (jajca, sir, bob, gos, prašič, kokoš, mleko...)

DESETINA, dajatev za cerkev

ODŠKODNINA, za uporabo fevdalčeve zemlje, pašnikov, potokov, gozdov, mlinov...

POSMRTNINA, ob smrti gospodarja kmetije je šla od hiše najboljša žival (vol).

OBRTNI IZDELKI, vrata, orodje, popravila..

Podložniki niso imeli nobene pravice in vpliva na višino dajatev; za vsak prestopok so bili strogo, srednjeveško - **telesno** kaznovani.

PREBERI ZAPISA IZ URBARJA

Najprej je v Zgornji Cirknici 12 kmetij, od katerih ima župan dve. Od ostalih desetih plača vsaka davka en modij (*to je suha mera za žito v katero gre šest menzur*) pšenice in en modij ovsa, dalje en korec boba, dalje en korec maka, dalje en korec zdroba ali 12 denarjev, jagnje ali 5 denarjev, dalje za grajskega vola 4 denarje, dalje za ribe 2 denarja, sir ali obol (*pol denarja*) dalje za žirnino tri obole, dalje tri povesma lanu ali 3 denarje, dalje malo služnost s plačilom dveh kruhov in enega piščanca, dalje ob božiču eno kokoš, ob postu eno kokoš, ob veliki noči 20 jajc.

Poleg tega plačuje officialu (*oskrbniku*) eno menzuro (*suha mera, ena šestina modija*) pšenice in eno menzuro ovsa in en denar, in za sodno pravico dva kruha; dalje dva piščanca in en korec ovsa, dalje plačuje biriču en korec pšenice, dalje daje župan te vasi za svojo pravico oskrbniku en modij pšenice, jagnje ali 6 denarjev, prašiča ali dvajset denarjev. Dalje plačujejo kuhinjskemu mojstru en kruh in enega piščanca in en korec ovsa.

V vasi Okroglo je 14 obdelanih kmetij, od katerih plačuje vsaka na leto o prazniku sv. Mihaela tri menzure pšenice, tri menzure rži, pet modijev ovsa po meri žitnice gospoda škofa. Ena pa med imenovanimi 14 kmetijami, ki zaradi svoje revščine ne more plačati dolžnega davka v žitu in ni mogla biti drugače umeščena, je bila obdavčena letno na pol marke oglejskih (denarjev), ki naj se plačujejo na praznik rojstva Gospodovega. Dalje plača vsaka imenovanih kmetij, 13 namreč, ob sv. treh kraljih enega prašiča ali 20 oglejskih denarjev, dalje na sledeči binkoštni praznik, za tlako 20 denarjev, dalje letno ob prazniku sv. Martina 2 denarja za deželno sodnijo, kar naj se plača deželnemu gospodu. Dalje so dolžni ob navzočnosti gospoda škofa služiti z mesom v kuhinjo. Dalje daje ob času umestitve vsak uradnik en denar, en kruh in pol menzure ovsa.

Kakšne dajatve so morali dajati podložniki?

Urbarij

Živeli so skromno in pobožno.
Brez dovoljenja fevdalca niso smeli
zapustiti kmetije ali se poročiti.

Kmetje so praznovali rojstva
in poroke ter verske praznike.

Obleka: groba tkana volna ali lan.
Moški so nosili tunike, klobuke,
ženske pa dolge obleke, plašč.
Obleka kmetov ni smela biti svetlih
barv ali razkošna, kot plemiška.

Bivališča: skromne koče iz
blata in lesa s slamnato streho.

- Brez dimnikov
- Okna majhna in nezastekljena.
- Koče so imele do dva prostora.
- Ogenj sredi koče. Zakajenost.
- Slama po tleh - postelja, živali.
- Pohištva je bilo malo (stoli, miza),
skrinja in nekaj železne posode.
- Več kmečkih koč je tvorilo vas.
- Le redko so odšli iz svoje vasi.

V lasti so imeli nekaj domačih živali
in nekaj poljedeljskega orodja.

Kmečka prehrana: zelenjava,
sadne ali ovsene kaše, črn kruh,
žitarice, sir, maslo, mleko, ribe in
preproste juhe. Včasih meso,
gozdni sadeži, gobe ... lakota.

Odgovori na vprašanja ali popravi napake

Gradovi so bili grajeni na vzpetinah

- Zato, da so imeli graščaki lep razgled po okolici
- Zato, ker so bili graščaki višje na družbeni lestvici
- Zato, da so bili varni pred napadi sovražnikov
- Zato, ker je bilo na vzpetinah več kamenja in lesa

Kaj je urbarij?

To je zapis kmečkih bremen in dajatev
To je knjiga srednjeveških zakonov
To je knjiga s cerkvenimi nauki

Kako se imenuje
nova družbena
ureditev v
srednjem veku?

Kmet je polja v srednjem
veku obdeloval s pomočjo:

- a) rala
- b) polja so samevala
- c) vprežne živine
- d) traktorjev

Prečrtaj napačna odgovora!

Na srednjeveškem kmečkem
jedilniku nisi mogel najti

Sir medico vino mošt pivo
kruh ocvrt krompir špageti

Kaj je kmečko kolobarjenje ?

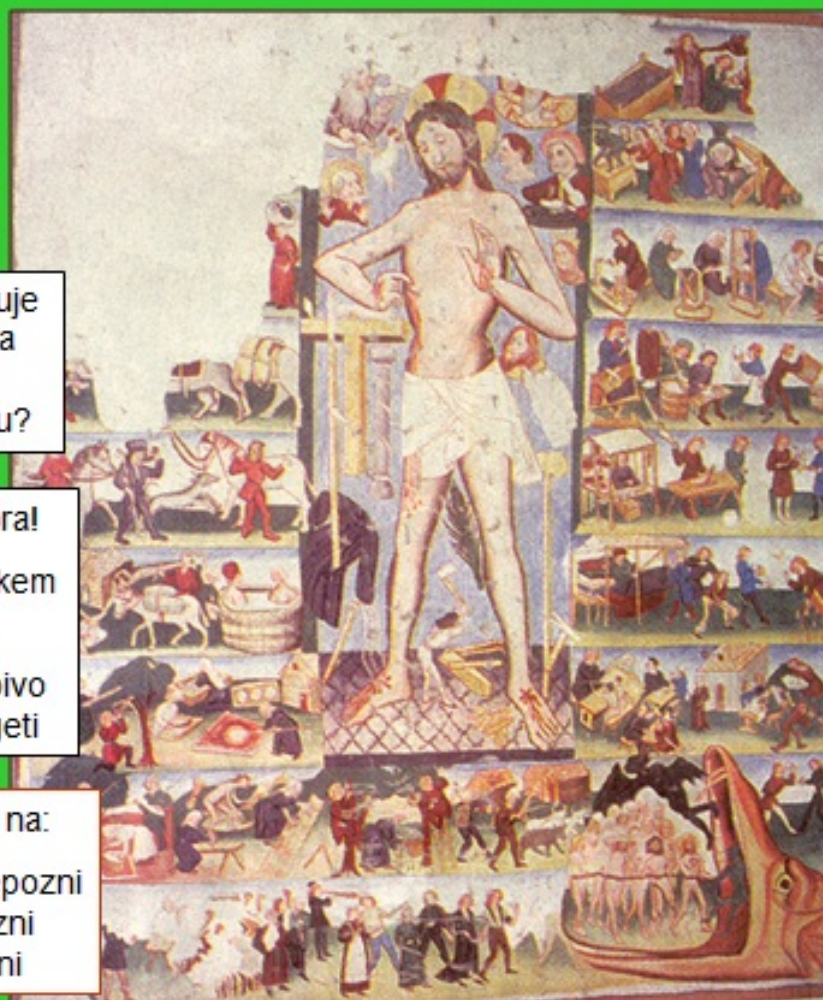
Menjavanje obdelovalnih površin
Kolovratenje po gostilnah
Stalno menjavanje partnerjev

Srednji vek se deli na:

zgodnji, pozni, prepozni
zgodnji, visoki, pozni
začetni, nadaljevalni

Odpravi napake!

V srednjem veku je živel več ljudi, kot danes, saj so bile družine številnejše. Povprečna življenjska doba je bila 60 let. Porodi so se odvijali doma in v porodnišnicah. Brati se niso naučili, ker so bile knjige prezapletene. Zvonjenje cerkvenega zvona jim je uravnavalo ritem, ker ur niso imeli.

Freska Svete nedelje,
Crngrob

**SREDNJEVEŠKA
GLASBA**